

ખાનખહાદુર જાહાંગીર કેખશર
નવરોદજી કાખરાજી.

જલ્લે ખેડાના

કલેક્ટર સાહેબ ખહાદુર
અને

ખાનખહાદુર શેઠ ખમનજી
એત્તજી મોદી.

મણ જલ્લાના દી. દી. કલેક્ટર સાહેબ ખહાદુર.

મેઉ ઉમરાવ નામદારોએ ખેડા જલ્લાની પ્રજાને
લેગના બચથી ખચાવી ધર્મ અને જનમાલનું
ક્ષાય કરી સર્વને સુખ આપ્યું તે પ્રસંગે સ્થળે
સ્થળે સમસ્ત વસ્તી આગળ ગવાયલી કવીતા-
ઓ તથા ગરખાઓ.

—**—

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
કવી. ભોળાનાથ રાજરામ પંડ્યા, (કેણક.)
રાજરામ પ્રેસના માલિક. ઉમરેઠ

—*(૦)*—

અમદાવાદ—વિજય પ્રવર્તક પ્રેસમાં છાપી.

સંવત ૧૯૫૫.

સને ૧૮૯૯.

ખાનખહાદુર જાંહાંગીર કેખશર
નવરોહજી કાખરાજી.

જીવે ખેડાના

કલેકટર સાહેબ ખહાદુર

અને

ખાનખહાદુર શેઠ ખમનજી

એલ્લજી મોઢી.

ખેડા જીલ્લાના હી. હી. કલેકટર સાહેબ ખહાદુર.

એઉ ઉમરાવ નામદારોએ ખેડા જીલ્લાની પ્રજાને
પ્લેગના ભયથી ખચાવી ધર્મ અને જાનમાલનું
રક્ષણ કરી સર્વને સુખ આપ્યું તે પ્રસંગે સ્થળે
સ્થળે સમસ્ત વસ્તી આગળ ગવાયલી કવીતા-
ઓ તથા ગરબાઓ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

કવી. ભોળાનાથ રાજરામ પંડ્યા. (કલક.)

રાજરામ પ્રેસના માલેક.

અમદાવાદ—વિજય પ્રવર્તક પ્રેસમાં છાપી.

સંવત ૧૯૫૫.

સને ૧૯૯૯.

होदरो.

भाहाराष्ट्रीना राज्याभां, सुप्रदायक सीरदार,
पीडा टाणी प्लेगनी, वाध्या यस विस्तार.

ખાનખહાદુર જાંહાંગીર કેખશરૂ નવરોદજી કાખરાજ,

ખેડા જીલ્લાના કલેક્ટર સાહેબ ખહાદુર.

ખેડા જીલ્લાની પ્રજાને પ્લેગના ભયથી ખચાવી સરવેને મુખ
આપ્યું તે વિષે કવીતા.

(નાથ કેસે મજકો ખંદ છોરાયો—એ રામ.)

જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી; જેને પરજા છે પ્રાણથી પ્યારી;
જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી. ૨૬૬.

સંસકત યુરોપીયન વિદ્યા ઉત્તમ જ્ઞાન તણા અધીકારી,
વિવેક વિદ્યાવંત અધીક છે, વાણી વદાછો વિચારી.

જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી, જેને પરજા છે પ્રાણથી પ્યારી.
જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી. ૧

નાશક અમદાબાદ ખીજાપુર, જસ ઝાજેરા લીધા;
ખીજાપુરમાં અતી યુક્તિ રચી, પુરા પ્લેગ ખંદાખસ્ત કીધા;
જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી, જેને પરજા છે પ્રાણથી પ્યારી.

જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી. ૨

ખેડા જીલ્લામાં કલેક્ટર હોદે, કુળવાન કાખરાજ આવ્યા;
પ્લેગ પકડી પેરામાં નાંખ્યા, ફંદીના ફંદ ન ફાવ્યા,
જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી, જેને પરજા છે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી. ૩

ડાકોર કપડવંજ ઉમરેઠના જન, જસવદે મુખ ઝાઝા;
ધન્ય ધન્યરે જાંહાંગીર કાખરાજ, મહીપર મ્હોટી માઝા,
જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી, જેને પરજા છે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાખરાજ સદા સુખકારી. ૪

વિદ્યાવંત પીતાના યુત્રો, વિદ્યાવંત વિવેકી;

જસદાતા જાંહાંગીર કાબરાજી, ન્યાય ચુકાવે છે નેકી,
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી,
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૫

સ્તાન્યુદરી સરવીસમાં પોતે, અતીશે થયા ઉપકારી;
માહારાણીનું માન્ય મેળવીયું, અકળ ગતી કતી ન્યારી;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૬
ખેડા જીલ્લામાં પ્લેગ ખંદાખસ્ત, અદકેરો આપે કીધો;
પ્લેગ તણા વેગ જલદી નસાડી, ઝાઝેરો જસ આપે લીધો;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૭
રહીયતને રાજમાં રાખી, ધરમ સરવ સચવાયો;
જન માલ સાંભાળ ઝાઝેરી લીધી, જીલમ જરા ન જણાયો;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૮
ખરચ ખુટણમાં કસર કરી ઘણી, હામે હામે દુઃખ કાપ્યું;
યશ યશને યશ સૌ સ્થળ વરત્યો, અભયદાન આપે આપ્યું;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૯
માયાળુ મનોહર છબી જથુકની, સરવને સાહક લાગે;
સ્થળે સ્થળે જન મનહર છબીનો, ફોટોગ્રાફ મનથી માગે;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૦
મીશીસ કાબરાજી ગરીબ જનોપર, દયા ધરે દીલ ઝાજી;
તન મન તાય દીલાસાથી ટાળી, રહીયત રાખે રાજી;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૧
ગુજરાતી ઇંગ્રેજી પુસ્તકો લખનાર, તરીકે ખ્યાતી ઘણી સારી;
ઉંચા પ્રકારની છુદ્દી અધીક, રૂઢ કડણા માયા ઉપકારી;
જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહાંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૨

નીર્મળ મન ગંગાજી સરખું, ભાગીરથી સમ પોતે;
 સ્ત્રી મંડળની સોભા વધારી, આદીત થયોછે ઉદ્યોતે;
 જાંહંગીર કાબરાજી સદા સુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૩

કરણે કીરતી આવી જેવી, નજરે નરખી સૌ તેહેવી;
 ભાસ્કર ભક્ત શીરામણી પોતે જોડી જડે નહીં એહેવી;
 જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

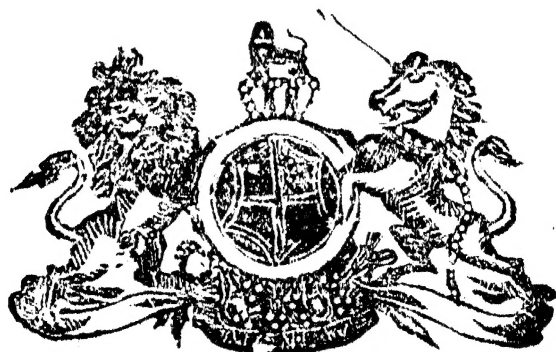
જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૪

અતી અતી ઉપકારો આપના, ગણનામાં ગણી ન શકાએ;
 જાંહંગીર કેબશાહ નવરોદજી કાબરાજી, લખતાં ગુજથી ન લખાએ;
 જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૫

અદલ ન્યાય ઠનસાફી પોતે, પ્રીત પ્રજાપર પ્રોહોડી;
 આશીશ ભોળાનાથની એહેવી, સદાએ સુખી રહો જોડી;
 જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી, જેને પરજાછે પ્રાણથી પ્યારી;

જાંહંગીર કાબરાજી સદાસુખકારી. ૧૬

જી. ડી. ગણપતરાવ દામોદર પાનશે.

જીલ્લે ખેડાના કલેક્ટર સાહેબ બહાદુર.

સરદ પ્રનમને દીવસે ઉમરેડ પધાર્યા તે વખતે ગવાયત્રી કવીતા

આનંદ કલ્યાણ કુંડળી.

ગણપતરાવ ગણપત્યસમા,	શુભ કામે સીરદાર;
દયાનીધી દાતા અતી,	ગઉ આજ્ઞણ પ્રતીપાળ.
ગઉ આજ્ઞણ પ્રતીપાળ,	કલેક્ટર હોદે આવ્યા;
રીઝ્યાં રેવા માત,	અજ્ઞ વસ્તી મન ભાવ્યા.
દક્ષીણના સીરદાર,	વરગ પેહેલાના પોતે;
ધણાં ઇનામી ગામ,	આદીત થયો ઉઘોતે.
ધરમ ધોરીધર અધીપતી,	અજ્ઞ તણા અવતાર;
દયાનીધી દાતા અતી,	ગઉ આજ્ઞણ પ્રતીપાળ.

બરના ચકતી કર ગ્રહે,	બગહાપર અસવાર;
પલાસ હીત રક્ષા કરો,	બાદો બંશ તુમાર.
બાદો બંશ તુમાર,	પ્રીત પરજ પર પ્રાડી;
સહકુટુંબ પરિવાર,	સદા સુખમાં રોહો જોડી.
આશીશ ભોજાનાથની,	શાણા સીર સીરદાર;
પલાસ હીત રક્ષા કરો,	બાદો બંશ તુમાર.

અર્થ.

બ એટલે અજ્ઞા ર એટલે રૂદ્ર ના એટલે નારાયણ તેમણે
ચ એટલે ચક્ર ક એટલે કમંડળ તી એટલે ત્રીશુળ હાથમાં પક-
ડેલાં છે બ એટલે અશભ ગ એટલે ગરૂડ હા એટલે હંસ ઉપર
સ્વારી કરેલી છે. પ એટલે પાર્વતી લ એટલે લક્ષ્મી સ એટલે સર-
સ્વતી તમારા હીતની રક્ષા કરો અને તમારા વંશની વૃધી થાઓ.

ચાલ ભુજંગ.

પ્રથમ પાર્વતી પુત્રનું નામ લીજે, ભોળી મા ભવાની દયા દાન દીજે,
 જુઓ જન સરવે વીવેકે વીચારી, સદા સર્વદા પાનશે સુખકારી.
 માહારાણીના રાજની રૂડી રીતી, પ્રજા પાળવા જેહનીપ્રૌઢ પ્રીતી;
 કર્યા કાયદા ન્યાય નીતી વીચારી, સદા સર્વદા પાનશે સુખકારી.
 બ્રહ્મ જ્ઞાત દેશીસ્થની સુખકારી, પુરા પ્લેગના પાપથી લયો ઉગારી;
 અતી શેઠ મોદી થયા ઉપકારી, સદા સર્વદા પાનશે સુખકારી.
 થયા બંધ રસ્તા થઈ બંધ બારી, વીવેકી વદનથી જુઓને વીચારી;
 માહા પાપના તાપથી લયો ઉગારી, સદા સર્વદા પાનશે સુખકારી.
 રૂડા રાય રણછોડ અનકોટ હોએ, વણીક બ્રહ્મ દર્શનને મન મોહે;
 થઈ બંધ ખુલ્લી કરે આપ બારી, સદા સર્વદા પાનશે સુખકારી.
 મુદ્દી બીજના ચંદ્રની ચાલ જેવી, દીનોદીન દીપો કળા આપ તેવી;
 ભોળાનાથ આશીશ લયો ઉરધારી, સદા સર્વદા પાનશે સુખકારી.

શેઠ બમનજી એલ્લજી મોદી
ખેડાજીલ્લાના દી. દી. ડોક્ટર
સાહેબ ખડાદુર.

પોતે ઉમરેડ પધારી પ્રજાને પ્લેગના
ભયથી બચાવી સર્વને સુખ આપ્યું
તે વિધેનો ગરબા.

ઉમરેડમાં શ્રી વ્યારાલીમાતા આગળ સમસ્ત
વસ્તી આગળ શરદપુત્રમની રાતે
ગવરાવ્યો હતો.

બનાવનાર.

પંડ્યા. ભોળાનાથ રાજરામ કડાક.

રાજરામ પ્રેસનો માલેક.

ઉમરેડ.

સને ૧૯૪૮.

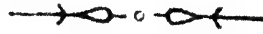
દોહરો.

પુત્રી જંગલ પર્યત તબી. તેહ તણા ભરથારઃ
કપટ લીજી કહલાસમાં, મનમાં કરો વિચાર.
દેશ પતી શીતાપતી. અરથ સમાગમ કામઃ
શમશ્યામાં સમન્તવીચું, કાવ્યકારનું નામ.

શ્રી મંગળાયરણ.

છપ્યો.

ગણપત્ય પુંજી પાય, રાય મુધબુધના સ્વામી;
 સૌ પહેલા પુજાય, સાદ્ય માગુ શીરનામી;
 લક્ષ લાભ બે તન, મન મોદીકમાં માહોલે;
 દયા કરે છું દીન, ચીત ચોકસમાં ચાલે;
 વીધન હરણ વહારે ધસો, નવેખંડમાં નામછે;
 અરજ મુણી અહીં આવશે, કીંકરને તમ કામછે.

સાખી.

પરથમ સમરો ગણપતી, સુધ બુધનો દાતારે;
 શીંદુર અંગે શાભીતું, માદીક અમૃત હારે. ॥ ૧ ॥
 પ્લેગ તણી છાયા પડી, પુર વરત્યો પોકારે;
 ગજબ ગોલવાડયે થયો, વીગતે કડું વિસ્તારે. ॥ ૨ ॥

પુરણ ભાગ્યે પુરણાનંદ પધારીયાળે. (એ રાગ.)

પુરણ પાપી પ્લેગ તણી છાયા પડીજે;
 બ્રહ્મ જનને જ્યેમ ભંગી કો જાએ અડીજે. ૨૬.
 સંવત આગણી ચોપન કેરી સાલજે,
 પુરપોતમ મહીનામાં પુન્ય પર વાહાલજે;
 સાવલી વાળા ગર્ધવના સરદારજે,
 ગજબ થયો ગોલવાડયે તે વાસો વશ્યાજે.
 બેઠી ભાઇયો ઉમરેઠની માઠી દશ્યાજે. ॥ ૧ ॥
 જલ્મ થયું માન્યવંતા મામલતદારજે,
 ઝટ પટ આવ્યા વેગે કરવા વાહારજે;
 સૌ ગોલાંને કાઢ્યા છે ગામ બાહારજે,
 માદી દાક્ટર મગનલાલને લાવીયાજે.
 અનુભવી આનંદથી ઉમરેઠ આવીયાજે. ॥ ૨ ॥
 બુધ્યવંત બાહાદુર બમનજી સીરદારજે,
 પરજા ઉપર પુરણ જેનો પ્યારજે;
 વિવેક વિદ્યા અક્કલવંત અવતારજે,
 જલ્મ થતામાં ઝટપટ દોડી આવીયાજે.
 બુધ્યવંત બહાદુર સુખના શીળા લાવીયાજે. ॥ ૩ ॥
 હીમ્મત આપી સૌને દેતા સુખજે,
 દાક્ટર સુધરાઇ ભાગે સઉની ભુખજે.
 દયાવંત સરદારો ખોતા દુઃખજે;
 પુરણ પાપી પ્લેગ તણી છાયા પડીજે,
 બ્રહ્મ જનને જ્યેમ ભંગી કો જાએ અડીજે. ॥ ૪ ॥

પ્રથમ નાઠા વણીક તણા બહુ વાસજો.
 બ્રહ્મ વસ્તીએ મુકયો મન વીશવાસજો,
 નરનારી સૌ કરતાં નાસા નાસજો;
 કરુણા કર કલેકટર સાહેબ આવીયાજો,
 બ્રહ્મ રૂપ દેખી બ્રહ્મ વસ્તી મન લાવીયાજો. ॥ ૫ ॥
 અરભડશોમાં નાસો સાને મારેજો,
 બુદ્ધશાળી બમનજી સુખને સારેજો;
 સુખ કરશે સૌ મુકો મન ઉચારેજો,
 બખર થઈ શેઠ ગોકળદાસને કાવીયુંજો.
 મુણી વાત જન જોર સરવને આવીયુંજો. ॥ ૬ ॥
 ગુણ સાગર શેઠ મળીયા ગુરવારજો;
 અનહુદ અકકલ આનરેબલ અધીકારજો,
 ઉમરેઠ જનને અધીક કર્યા ઉપકારજો.
 શાંત સ્વભાવે સૌ જનને સમજાવીયાજો,
 બુદ્ધશાળી બમનજી પાસે આવીયાજો. ॥ ૭ ॥
 વીચાર મુણતાં વડો પડ્યો વીશવાસજો,
 ઈશ્વર સોની પુરી પાડે આશજો.
 નવ કરશે જન કોઈએ નાસા નાશજો,
 દયાવંત ડાકતરને મોકલીશું અમોજો;
 હીમત હારી હરભડશોમાં કોઈ તમોજો. ॥ ૮ ॥

સાખી.

અંબા આશા પુરશે, વ્યારાહી કરશે વહારરે;
 પ્રજા પાળશે પ્રીતથી, બમનજી સીરદારરે.

ધન વ્યારાહી માત ઉમરેઠમાં આવીને કરુણા કીધી
 એ રાગ.

મુણે નરનારી મંગળકારી, બમનજી શેઠ આવીયા;
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા.

એ ધ્યાન ધણીનું ધરવાને, દુખીયાંનાં દુખડાં હરવાને;
 પાપી પ્લેગને શિક્ષા કરવાને,
 મુણે નરનારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા,
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧ ॥
 ગાલવાડે ગજખ થયો ભારી, દુખીયાં થઈ બેઠાં નરનારી;
 તસ્કરની તોપ થઈ જારી,
 મુણે નરનારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા,
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૨ ॥
 શેઠ ખમનજીએ કળ ધારી, વીગતે સૌ તેડ્યા વેપારી;
 તેને સમજણ આપી બહુ સારી,
 મુણે નરનારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા;
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૩ ॥
 મન ડર લાવી દુર નવ જાવો, નહી ફાવે પ્લેગ તણે દાવો;
 ઉર ઉચાટ તજી પાછા આવો,
 મુણે નરનારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા;
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૪ ॥
 ઘણું શીળ સ્વભાવે સમજાવે, ગુણવંતા ગુસ્સો નહી લાવે;
 મુરખ જન મનમાં નવ આવે,
 મુણે નરનારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા;
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૫ ॥
 સૌ મામલતદારનો પાડ માનો, અતી ઉપકારી જન એ જાણો,
 કાઢ્યો પ્લેગ છુપાયો જે છાનો,
 મુણે નર નારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા,
 જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૬ ॥
 સદા શેઠ સરવતી પેર પુછે, અગનાનીને અવળું મુજે:
 બુદ્ધહીણા બુદ્ધ અવળી બુજે,
 મુણે નર નારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા;
 જુઓ વિચારી દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૭ ॥
 ફંદીને ફંદ ભલો ફાવ્યો, દુખમાં દુખ વધવાનો દાવો;
 ફરી અવસર ક્યાં આવે આવો,
 મુણે નર નારી મંગળકારી ખમનજી શેઠ આવીયા.

જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૮ ॥
અરજીપર અરજીઓ કરતા, દેશ આગલા પાછલા ઉર ધરતા;
દયાવંત દયા દીલમાં ધરતા,

સુણો નર નારી મંગળકારી બમનજી શેઠ આવીયા;
જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૯ ॥
એ અદલ ન્યાયના અધીકારી, આવી ઉમરેઠ મને અસવારી,
શરણાંગતને છે સુખકારી,

સુણો નર નારી મંગળકારી, બમનજી શેઠ આવીયા;
જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧૦ ॥
બુદ્ધશાળી તપ્ત બીરાજે છે, દુખીયાંનાં દુખડાં ભાજે છે;
ત્યાં ઘંટ અદલનો ગાજે છે,

સુણો નર નારી મંગળકારી બમનજી શેઠ આવીયા.
જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧૧ ॥
ઈનસાફે ચાલે અગમ ગતી, જેને અમલ તહું અભીમાન નથી.
બહુ બનાવટોની બુમ મટી,

સુણો નર નારી મંગળકારી બમનજી શેઠ આવીયા;
જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧૨ ॥
સાચા જન સુખમાં મહાલે છે, સૌ ચીતમાં ચેતી ચાલે છે;
જુઠાને ઝટપટ ઝાલે છે,

સુણો નર નારી મંગળકારી બમનજી શેઠ આવીયા.
જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧૩ ॥
કરજી કીરતી આવી જેવી, ગરબામાં ગવરાવી તેવી.
સૌ કરતા હરતા મહાદેવી,

સુણો નર નારી મંગળકારી બમનજી શેઠ આવીયા,
જુઓ વીચારી દુઃખ દરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧૪ ॥
શુદ્ધ બીજ સશીની ગત્ય જેવી, દીનો દીન કળા દીપો તેવી;
રાજરામની આશીસ એવી.

સુણો નરનારી મંગળકારી, બમનજી શેઠ આવીયા;
જુઓ વીચારી દુખદરિયામાં, સુખના શીળા લાવીયા. ॥ ૧૫ ॥
સાખી.

આશીશ રાજરામની, સેહેજે થાશે સુખરે;
માન્યવંત મોદી મળ્યા, દુરજાશે સઉ દુઃખરે.

હનીહાર કડિતગ કળજીગમાં, વૈષ્ણવની ચેષ્ટા થાય,

કડિતક કળજીગમાં. (એ રાગ.)

હનીહાર સુખડાં કરવાને, મળ્યા બમનજી સીરદાર;
દુખડાં હરવાને. ટેક.

બમનજીએ બુધ વીચારી, બંધ કરી દુઃખ બારીરે;
ગુણનીધી ગુલાબદાસ ભાઈ,

અતી થયા ઉપકારી, સુખડાં કરવાને;

મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૧ ॥

રતન રૂપ રતનલાલ ભાઈ, અમૃત વાણી મુખરે;

દુખ વીહારણ દાક્તર સાહેબ,

સૌને કરતા સુખ સુખડાં કરવાને,

મળ્યા બમનજી સીરદાર દુખડાં હરવાને. ॥ ૨ ॥

બોધ કર્યો બમનજી સાહેબ, ધીરજ રાખો મનરે;

મુરજ અગ્ની સાથે થશે સૌ,

કરજ્યો હોમ હવન, સુખડાં કરવાને.

મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૩ ॥

વાત મુણી સૌ વીપ્રો મળીયાં, કીધા યાગ યજ્ઞનરે;

વાહાર કરી વ્યારાહી દેવી,

પ્રીત્યે થયાં પ્રસન્ન, સુખડાં કરવાને.

મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૪ ॥

ફતે કરી ફોજદારે ઝાઝી જશ ઝાઝેરો લીધોરે;

જમાદાર અન્ય પોલીસના જન,

બહુ બદાબસ કીધો, સુખડાં કરવાને.

મળ્યા બમનજી સીરદાર દુખડાં હરવાને. ॥ ૫ ॥

લુચ્યા લખાડી ચોર તણુ સૌ, જીકું પડીયું જોરરે;

અંધારી રાતે મધરાતે,

બહુધા થયા બપોર, સુખડાં કરવાને.

મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૬ ॥

લક્ષવશા લક્ષમણરાવે પણ, મેહેનત મોટી લીધીરે;

ગુણવંત ગોરધનભાઈ કાળીદા,
અનહદ કુરણા કીધી, સુખડાં કરવાને.
મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૭ ॥

ઝાળે જસ જીવરામે લીધો, રહેલે વસ્ત્રો ઘરખારરે;
ઇનસાફી ઇનસાફ કરે છે,
માન્યવંતા મામલતદાર, સુખડાં કરવાને.
મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૮ ॥

મંચેરજી સોરાબજી સાહેબ, સોવીલ સરજન આવ્યારે;
પોસ વાળાને પરજા પ્યારો,
સીખદમ્મ સઉ સમજાવ્યા, સુખડાં કરવાને.
મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુખડાં હરવાને. ॥ ૯ ॥

ઘણાં વરસની ગોલવાડયમાં, ગંદકીનો નહી પારરે;
ખણી ખોદી બંબે ઘોઘ ઘોળી,
સ્વચ્છ થયાં ઘરખાર, સુખડાં કરવાને.
મળ્યા બમનજી સીરદાર દુખડાં હરવાને. ॥ ૧૦ ॥

માન્યવંતા માદીજી પોતે, પુરી બતાવી પેરરે;
પ્લેગ પકડી પેરામાં નાંખ્યો,
થઈ છે લીલા લેહર, સુખડાં કરવાને.
મળ્યા બમનજી સીરદાર; દુઃખડાં હરવાને. ॥ ૧૧ ॥

અદલ ન્યાય ઇનસાફી પોતે, ઇશ્વર કેરો અંશરે.
બ્રહ્મ વસ્તી મન આશીશ ભાખે,
વૃધી પામો વંશ, સુખડાં કરવાને.
મળ્યા બમનજી સીરદાર, દુઃખડાં હરવાને. ॥ ૧૨ ॥

સાખી.

વંશ તણી વૃધી થજે, માજી કરજ્યો મેહરરે,
ઢોલત યશ ને ફીકરા, થાજે લીલાલેહરરે;

મેહરે વગાડ્યો શંખ, સમર્થા વન્યમાળી; }
લાગી હસવા ચારે ઘણ, માંહો માહ લે તાળી. } અ રાગ.

અતી ઉત્તમ ઉમરેઠ ગામ, બ્રહ્મ વણીક ઝાળ;
 વળી વસે અરાડે વણ, મન મોહોટી માઝા. ॥ ૧ ॥
 દરસાલે મોહોટુ દુઃખ, પાણીનું પડતું;
 સઉ સરોવર સુકાઈ જાય, નીરવીણ બહુ નડતું. ॥ ૨ ॥
 ખઈડીઆમાં અધીક માસ, આ સાલે આવ્યો;
 અતી મન સૌનાં ઉદાશ, ફંદીને ફંદ ફાવ્યો. ॥ ૩ ॥
 મહારાણીજીનું રાજ્ય, સદા સુખકારી છે;
 પુરો પરજ ઉપર પ્યાર, અતી ઉપકારી છે. ॥ ૪ ॥
 મળ્યા બમનજી સીરદાર, સુખ સૌને થાશે;
 એ ખોશે તમારુ દુઃખ, રેહેજ્યો વીશવાસે. ॥ ૫ ॥
 ઘણું હરાપરા બહુ લોક, અવનીપર રેહે છે;
 કરે વાંકી વસમી વાત, દુખ સહુને દેછે. ॥ ૬ ॥
 શેઠ બમનજી સીરદાર, જીગતી સૌ જાણે;
 અતી ઇનસાફે ઉમરાવ, ઉરપર નવ આંજી. ॥ ૭ ॥
 જરવાળા ઝાઝા જન, પરગામે ખેઠા;
 રહ્યા ગરીબ ઉમરેઠ ગામ, ચીંત્યામાં ખેઠા. ॥ ૮ ॥
 શેઠ બમનજી સીરદાર, સુધ્ય સૌની લીધી;
 ઘણી ધીરજ આપી ધીર, કરણા બહુ કીધી. ॥ ૯ ॥
 ખટકરમી ઉમરેઠ જન, બ્રહ્મ વસ્તી ઝાઝી;
 અમૃતમાં મળીયું ઝેર, વીખવેલી ખાઝી. ॥ ૧૦ ॥
 કોઈ મૃત્યુ પામે જન, ડરથી દુર જાએ;
 જાણે કાડશે માંડવા માંહ, દુઃખ સૌને થાએ. ॥ ૧૧ ॥
 ઘોઘ નાખશે ધરખાર, ક્યારે સુકાશે;
 રેહેવું પડશે માંડવામાંહ, બાળકડાં શું ખાશે. ॥ ૧૨ ॥
 આ બ્રહ્મ વસ્તી ભય દુઃખ, ભાવણથી કાપ્યાં;
 જાણી અંતરની ઉમરાવ, સુખ સૌને આપ્યાં. ॥ ૧૩ ॥
 અહો શાણા શીર સીરદાર, અરજી ઉરધરી;
 ભુલ ચુક કરે સૌ માફ, મુજપર મેહેર કરી. ॥ ૧૪ ॥
 આજ સરદપુનેમને દીન, સુખડાં સેહેજ થયાં;
 મળ્યા ગણપતરાવ શીરદાર, દુઃખડાં દુર ગયાં. ॥ ૧૫ ॥
 વધા કલેકટર વાણ, સખજજ સુખ કરશે;

શેઠ બમનજી સીરદાર, દયાળુ દુઃખ હરશે. ॥ ૧૬ ॥
વ્યારાહી ચકલામાંહ, ગરીબ અહસ્થો રેહે છે;
થાને શેઠનો જયજયકાર, સૌ મુખથી કેહે છે. ॥ ૧૭ ॥
આશીશ ભોળાનાથ, તણી ઉરમાં ધારો;
થાને સૌનો જયજયકાર, ઉલટથી ઉચારો. ॥ ૧૮ ॥

દોહરો.

બહાદુર શેઠ બમનજી, સત્યવાદી સીરદાર;
દયાનીધી દાતા અતી, પરજા ઉપર પ્યાર.

ઉમરાવની અગમચેતી.

ગરીબ ગરબાઓની સંભાળ.

અને

ઉમરેડની આબાદી.

(ખાંનાની પ્રત્ય રાખ્ય, પ્રભુ તારા ખાંનાની પ્રત્ય રાખ્ય.)

એ રાગ.

ખમનજી સીરદાર, મુખકર ખમનજી સીરદાર,
 પુરો પરજા ઉપર ખ્યાર, મુખકર ખમનજી સીરદાર; ટેક.
 સંવત ઝોગણી ચોપન કેરો, અધીક આશીન માસ;
 ગજખ ગોલવાડે થયો છે, તનમાં પડ્યો સૌને ત્રાસ. મુખ-પુરો. ૧
 બ્રહ્મપુરી ઉમરાવતી ઉત્તમ, બ્રહ્મ વણીકના વાસ;
 મુંબાઇ મુરત મરકીએ માર્યું, ચમકી રહ્યો તન ત્રાસ. મુખ-પુરો. ૨
 મુંબાઇથી મરકીમા આવ્યાં, લેઇ પુત્રો પરીવાર;
 પ્રથમ પુંજ ગોલવાડે થઇ જ્યાં, ગર્ધવના સરદાર. મુખ-પુરો. ૩
 ત્રાહે ત્રાહે સૌ ગોલા પોકારે, વેગે કરો કોઇ વાહાર;
 મોદીજીએ મેહેર કરી મુણી, પરજા તણા પોકાર. મુખ-પુરો. ૪
 મામલતદારે હુકમ કીધો, ગોલા કાઢ્યા ગામખ્યાર;
 હીમતધારી વણીક રહ્યા તેને, મરકીએ માર્યો માર. મુખ-પુરો. ૫
 નાસે ત્રાસે પુરજન સરવે, હુવોછે હાહાકાર,
 બુધ્ધ હીણા બુધ્ધ અવળી બુજે, ગુણ હીણા ગુમાર. મુખ-પુરો. ૬
 શીળ સ્વભાવે સમજણ આપે, જન ખચાવો જન;
 મરકી માતા મેહેર કરશે સૌ, કરોને યાગ યગંન. મુખ-પુરો. ૭
 યગંનમાં મોદીજી પ્રથમે, આપ્યો રૂપેયો એક;

ધન્ય સીરદાર સીરદારી તમારી, ધન્ય વીઘા વીવેક. સુખ-પુરો. ૮
 રાત્ર્ય દીવસ પોતે રટણ કરીને, કામ પ્રજનાં કીધાં;
 લક્ષણ મરકી માતાનાં સરવે, સૌને સમજાવી દીધાં. સુખ-પુરો. ૯
 શરદપુનમની રાતે સખજજ, મોદીજી મામલતદાર,
 વ્યારાહી ચકલે સર્વ પ્રજને, સીખ દીધી સીરદાર. સુખ-પુરો. ૧૦
 વાત સુણી વીસવાસજ આંણી, અતી જાણ્યો ઉપકાર;
 ધરખાર મરકી માતાને સોંપી, સરવે ગયા ગામખાર. સુખ-પુરો. ૧૧
 મરકી માતા ચોમેર જોતી, નજર ન આવેકો જન,
 ઉદરખીચારા હાથમાં આવ્યા, ચુશી નાંખ્યાં તેનાંતન. સુખ-પુરો. ૧૨
 આડ સુરેલી સુંદલપુરા, થડમાં થામણા ગામ,
 આશીપુરાને અમીજપુરામાં, વણીક તણા વીશરામ. સુખ-પુરો. ૧૩
 ત્યાંથી છાંના છટકીને પોતે, ગુમાર આવે ઘેર;
 વદન વીકાશી મરકીમા તેને, ઝડપીને દેતી ઝેર. સુખ-પુરો. ૧૪
 કર્ણાકર કલેકટર પાનશે, ગણપતરાવ સીરદાર;
 બ્રહ્મદેશીસ્થ ધરમ ધોરીંધર, દયાનીધી દાતાર. સુખ-પુરો. ૧૫
 દયાવંત ડીસોજ સાહેબ, ગુણીયલ મળ્યા ગુરવાર;
 ઉમરાવતી ઉલટથી તપાશી, પરજ ઉપર પ્યાર. સુખ-પુરો. ૧૬
 ગરીબ અરથે ધરમ દુકાને, વસ્ત્ર વાસણને અત્ર;
 મોદીજીનો જય બોલાવી, પામર થાય પરસત્ર. સુખ-પુરો. ૧૭
 વિવેકી રણછોડલાલ વકીલની, મેહેનતનો નહીં પાર;
 પરગણુ પરમારથકામે, તનમનથી તૈયાર. સુખ-પુરો. ૧૮
 માંડવે માંડવે મહસ્થ ગરીબોની, પુછીને કાઢે પેર;
 ધરમ દુકાને શરમ લાગે તેને, ગુણનીધ પોચાડે ધેર. સુખ-પુરો. ૧૯
 આનરેબલ ગોકળદાસભાઈ, દયાળુ દીલદરીયાવ;
 વારે વારે અતી શ્રીમતથાએલલો, ઉમરેઠ જનપરભાવ. સુખ-પુરો. ૨૦
 કારતક વદી ત્રતીયાને દીવસ, આવ્યા ઉમરેઠ ઉમરાવ.
 ધરમ દુકાને પામરજનોનો, ભારે ભાળ્યોછે ભરાવ. સુખ-પુરો. ૨૧
 વકીલ રણછોડલાલની પ્રતે, વધા વિવેકી વાણ,
 જર તણો ટોટાવો પડેતો, ઝટપટ કરજો જાણ. સુખ-પુરો. ૨૨
 ધન્ય કમાઈ ધન્ય પુરધારથ, પરમારથપર પ્રીત,

અધીપતી આનરેખલ જાણે, રાજસ કેરી રીત. મુખ-પુરો. ૨૩
જંગલ માંહે મંગળ સૌને, વીસરી ગયાં ધરખાર;
જન સરવકો જીવતા રહ્યા, અતી મોટીજનો ઉપકાર. મુખ-પુરો. ૨૪
ધર ખત્યા પછી કુપ ખોદાવે, અગની કયમ ઝાલવાય;
અગમ ચેતી ઉમરાવ મોટીજ, થયા નથી કોઇ થાય. મુખ-પુરો. ૨૫
વડીલ તમારા ભક્ત શીરોમણી, સુરજ અગની સાહય;
જ્ઞાતી માંહે ઉમરાવ પદવી, નેક ચુકાવે ન્યાય. મુખ-પુરો. ૨૬
દયાનીધી દાતાર અતીછો, ધર્મરકેરા અંશ;
બ્રહ્મ વસ્તી મુખ આશીશ ભાખે, વૃધી પામે વંશ. મુખ-પુરો. ૨૭
જમાદાર ફેજદાર પોલીશ જન, ગામ રક્ષક ગુણવાન;
આ અવસર ધર્મરે આપ્યા, ભલા જનો ભાગ્યવાન. મુખ-પુરો. ૨૮
કારતગ વીદ સાતમને સોમે, મેઘાએ કીધી મેહર;
અનાવ્રષ્ટી અદકેરી કીધી, ઝાઝર ધોયું ઝર. મુખ-પુરો. ૨૯
કરણે કીરતી આવી જેવી, વીગતે ક્યો વીસ્તાર;
આશીશ ભોળાનાથની, જન સૌનો જેજેકાર. મુખ-પુરો. ૩૦

દોહરો.

ગણપતરાવ ગુણ ગણપતો, ઈસોજ દરીઆવ;
બહાદુર બમનજી સઉ, ઉમરાવો ઉમરાવ.

ખાનખહાદુર શેઠ બમનજી એદલજી મોદી
ખેડાજીજ્ઞાના દીસ્ટ્રીક્ટ દીપ્યુટી કલેક્ટર સોહજ
ખાહાદુરનો મુકામ ઉમરેઠથી જનેવારી માસમાં
ઉપર્યો તે સમયના મેળાવડામાં ગવાએલી કવીતા-
ઓ તથા ભાષણ.

સભાના સરવે મેહરખાનો અને મહસ્થા ઊમરેઠ ગામને

માંથે પ્લેગના ભયની મોટી આફત આવી હતી જે આફત આપણાં દયાળુ શ્રી વીક્ટોરીયા મહારાણીજીના રાજ્યમાં માન્ય-વંતા ખાન બહાદુર શેઠ બમનજી એદલજી મોદી ખેડાજીલ્લાના દી. દી. કલેક્ટર સાહેબના પધારવાથી દૂર થઈ સઘળા માણસોના જ્યાન બચ્યાછે તેમજ ગરીબ ગરબા વીગેરે સરવે પ્રજાને સુખ મળવામાં કોઈ પ્રકારની ખામી રહી નથી. ભાઈઓ અગમચેતી કરવી એ એક મોટી ઐશ્વર્યતા છે અને એ વિદ્યા પરમેશ્વરે પોતાના માનીતા પુરુષોનેજ બક્ષેલી છે.

એવા જે ઈશ્વરની કૃપાવાળા ઉમરાવ અમલદાર આપણને પ્લેગના ભયથી બચાવા ઉમરેઠ (ઉમરાવતી) પધાર્યા જેથી પરમેશ્વરે પોતાના માનીતા અમલદારની મર્યાદા રાખી યમ-રાજના દુતોને ઉમરેઠમાં આવતા અટકાવ્યા અસલથીજ એઉ સાહેબના ધરમાં ઉમરાવી ચાલતી આવે છે અને એઉ સાહેબના કુટુંબના આશ્રય નીચે ઘણા ગરીબો સુખ પામે છે તે વાત સરવેને અજાણી નથી. ગરીબ માણસોને માટે વસ્ત્ર વાસણ અને અન્ન આપવા ધરમાદા દુકાન કાઢેલી છે. જેથી ઘણા ગરીબો આનંદ પામી શેઠ સાહેબનો જય બોલાવે છે પોતાના પદરના પૈસા ધરમાદા કામમાં વાપરવા આ ઉમરાવનો જોટો ભાગ્યેજ મળી આવશે. તેમજ ઉમરેઠના મહસ્થોએ ધરમાદા દુકાનમાં મદદ કરવા કોઈ પ્રકારની ખામી રાખી નથી. વળી સુખમાં સુખ વધવાનો બનાવ એવો બન્યો કે જે બનાવ આપણી જીંદગીમાં આપણે જોયો નહોતો તે બનાવ એ છે કે જી. ડી. ગણપતરાવ દામોદર પાનશે દેશીસ્થ જ્ઞાતીના બ્રાહ્મણ આપણા ખેડાજીલ્લાના કલેક્ટર સાહેબને હોદ્દે બીરાજ્યા અને તેઉ સાહેબે તથા ખાન બહાદુર શેઠ બમનજી એદલજી મોદીએ શ્રી મહારાણીજી વિક્ટોરીયાના કાયદા કાનુનો અને રૂલો અમલમાં લાવી સર્વ પ્રજાને સુખદેવા ખાંમી રાખી નથી જેથી એઓ સાહેબોનો મોટો ઉપકાર થયેલો છે તેમજ રાવ-સાહેબ ગુલાબદાસભાઈ આણંદ તાલુકાના મામલતદાર સાહેબ તથા પોલીસ અમલદારો કારકુનો સર્વે રૈયતનું ભલું ચાહનાર અને દયાળુ મળી આવ્યા છે જેથી કોઈ ઝતના બંદોસ્તમાં

ખામી રહી નથી જેથી કરીને બીજા ગામનાં મરણ સાથે, ઉમરેઠ ગામનાં મરણ સરખાવતાં આ ગામના લોકોમાં હવે પ્લેગ હોય એમ માનવાને અસક્ય છે.

માન્યવંતા ખાન બહાદુર શેઠ બમનજી એદલજી મોદી ખેડા જીલ્લાના દી. દી. કલેક્ટર સાહેબ બહાદુર.

જેવી રીતે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને શ્રીગોકુળ ગામમાં કાળાંદ્રીને કાંઠે કાળીનાગ જે કે ઘણી પ્રજાને દુઃખ દેતો તેને દમણ કરી તેના નાકમાં ગેડીની નાથ ઘાલી સીંધા કરી રદ્યતનું દુખ કાપ્યું તેવીજ રીતે કાળીનાગ રૂપી પ્લેગના ભયને નાથ ઘાલી કેદરાખી સર્વ પ્રજાને સુખ આપવા આપ દયાળુ સાહેબે બાકી રાખી નથી જેથી (નાગ દમણ) આ નામનું મારા આપ પંડ્યા. રાજરામ લક્ષ્મીદત કડાકે નીતીના ગાનથી બહારાંને વીવામાં ગાવા લાયક પુસ્તક બનાવ્યું છે તે પુસ્તક અરપણ કરવા સર્વ ગુણ સંપન્નવાળા નેક નામદાર સાહેબની શોધ આજ દીન સુધી કરતો હતો, પરંતુ પરમ દયાળુ પરમેશ્વર આ સમયે આપ નામદાર સાહેબનો પ્રસંગ કરાવ્યાથી એ પુસ્તક આ વખતને અનુસરી આપને અર્પણ કરવા મારા મનના અત્મા રૂપી ભગવાને કબુલ કર્યું છે તેથી તે પુસ્તક આપને અર્પણ કરું છું તે સ્વીકારવા શ્રમ લેશોજી આપના ગુણ પૌઠ છે ને મારૂ પુસ્તક તો જૂજ છે પરંતુ તવંગરનું ફુલ ને ગરીબની ફુલની પાંખડી સરખે દરજે ઈશ્વર કબુલ રાખે છે તેવીજ રીતે મારી અર્પણ પત્રીકા કબુલ રાખશોજી. પરમ દયાળુ પરમેશ્વર આપનો દીર્ઘાયુસ કરો.

મહેરખાન સાહેબો પદમાં કાંઈ જૂજ કવીતાઓ બનાવી છે તે અવણ કરવા શ્રમ લેશોજી.

આલ્ય છપ્પો.

મંગળાચરણ અંબાદેવીનું.

આઘ શક્ત ઈછાય, રાય આરામુર વાળી;
જગત જનુની માત; સાદ્ય કરજો સંભાળી.
માજી કરજો મહેર; લેહેર સરસ્વતીની આવે,

ગુણીજન ગાવે ચેર, ભેર ભાવેથી ભાવે.

મુંઠ મતી મારી ધણી, કોટીક વાર શું કહું કથી;
તુજ પાપે કોઇ માહરે, સાચા થવા સમરથ નથી.

ચાલ હરીગીત.

પેહલું વેહલું ગણપતીનું નામ લ્યો સૌ સર્વદા,
શીશુને મુખ આપશે મા આરામુરની અરબુદા;
આ ઈશ અરજ ઉરધરી મુખ સૌ પ્રજાને આપજે,
માહારાણીજના રાજ્યના સૌ સત્રુને સંતાપજે.
આ પ્રેત રૂપી પ્લેગ રસ્તે જતાં આવી વળગીયું;
ગજબ ગાલવાટે થયો એ સાવલીનાથી સળગીયું.
આ પ્લેગનું મુળ ઝપટ કુંડી શીશુને મુખ આપજે;
માહારાણીજના રાજ્યના સૌ સત્રુને સંતાપજે,
જી. ડી. ગણપતરાવ પાનશે કલેક્ટર હોદ્દે મળ્યા;
અગમગતી ઉમરાવ મોદી તાપ ત્રીવીધીના ટળ્યા,
આશીશ ભોળાનાથની સીરદાર મુખમાં રાખજે;
માહારાણીજના રાજ્યના સૌ સત્રુને સંતાપજે.

ચાલ છપ્પો.

ધન ધન ગણપતરાવ, દામોદર પાનશે મળીયા.
બ્રહ્મ જ્ઞાત દેશીસ્થ, દયાથી તાપજ ટળીયા;
ફર્સ્ટ ક્લાસ સીરદાર, ઇનામી ગામો ઝાઝા.
મોટા મહીપમાં માન્ય, અસલથી મોહોટી માઝા;
ધર્મ ધોરીધર આપ, દયાળુ દાતા દાની.
ચૌદ વિદ્યા ગુણ બહુ તણા ગુણીયલ છો જ્ઞાની;
બડીલ વિવેકી આપના, ગુણીયલ ગંભીર ગુણ ધણા.
મુખદાયક શેન્યાપતી, બાજરાવ પેશવા તણા.

ચાલ ભુજંગ.

સદા સર્વદા સારદા મુખ આપે, કરી મેહેરની લેહેરને કળ કાપે;
ભુઓ જન સરવે વીવેક વીચારી, બમનજ એદલજ સદામુખકારી.
માહારાણીનારાજની રૂડી રીતી, પ્રજા પાળવા જેહની પૌઢ પ્રીતી;

કર્થા કાયદા ન્યાય નીતી વીચારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.
 ભલેજી પધાર્યા સરવસુખ મળીયું, પાપી પ્લેગના પાપનું દુઃખ ટળીયું;
 વીવેકી વદનથી વધાછો વીચારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.
 પ્રતીદીનદિનજનનાં દુઃખ કાપ્યાં, શ્રમીત થઈ સદા સર્વને સુખ આપ્યાં;
 અતીને અતી બહુથયા ઉપકારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.
 તખતપર બહાદુર મોદી બીરાજે, એદલ ન્યાય ઇનસાફનો ધંડગાજે;
 હરામી હાંયા હીમતે હથ હારી, બમનજી એદલજી સદા સુખકારી.
 વાસણુ અન્ન વસ્ત્રોતજી દુઃખવામ્યા, પામરજન સર્વે સદાસુખ પામ્યા;
 અગમચેતી ઉમરાવની ઉપકારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.
 વડીલો તમારા ધરમ ન્યાય તોળે, પાળે બોલ પોતે સશી સુરડોલે;
 ઉમરાવી અસલથી અતી ઉપકારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.
 વીયોગ વાહાલથી સર્વને દુઃખ વ્યાપ્યું, સદાસર્વદા સર્વને સુખ આપ્યું;
 ફરીને ફરી શુધ લેશો હમારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.
 પ્રજા સર્વ પ્રીતે પ્રભુ પાયલાગે, સદા શીર છાજે પ્રભુ પાસ માગે;
 ભોળાનાથ આશીશ દ્યોઉરધારી, બમનજી એદલજી સદાસુખકારી.

ચાલ મનહર.

મનહર માન્ય વંતા બહાદુર બમનજી શેઠ;
 ઉમરેઠ માંહી આપ પ્લેગ અધિકારીછો.
 દીસ્ત્રીકટ દીપ્યુદી આપ કલેક્ટર હોદ્દાની છાપ;
 અતિ અગમ ગતિ આપ અતિ ઉપકારીછો.
 અસલથી ઉમરાવી મોટા મોટા મહીપ માંહિ;
 કેસરેહીંદ કેરા આપ કારભારીછો.
 ભલુ નામ ભર્તખડે ઘોર સુરે ગાજી રથિં;
 ગામે ગામ ઠામે ઠામ નેક નામદારીછો.
 ઉગાર્યાં ઉમરેઠ જન તન પાપ પ્લેગથી;
 અગાઉથી અગમચેતી આપ ઉમરાવની.
 દોશ દાખી દયા દાખી દરીયાવ દુઃખ દાખી;
 કુલીનની કુલીનતા કે વખતે કામની.
 ધરમ દુકાને ઢગ અન્ન તણા માર્યા અતિ;
 નીરાધારી નર નારી લેવા નીત્ય આવેછે.
 પ્રતિ દીન ભારે ભીડ પામર જનોની પ્રોઠી;

મુખથી જોજોકાર મોદીના બોલાવેછે.
 સુદી બીજ ચંદ્રચાલ દીના દિન દિષે જોવી,
 તેવું નામ વાધો નવખંડે આપ નામનું.
 જીલચુક જોળાનાથ માગે માફ આપો આપ,
 અખંડ અમર નામ રાખે અંખ આપનું.

લાવણી.

(પધારે વટપતન સ્વામીરે. એ રાગ.)

બાહાદુર બમનજી સારારે, બાહાદુર બમનજી સારા.
 અગમ ગતી ઉમરાવ રખે, થાઓ નેનનથી ન્યારા.
 અદલ ન્યાય તખ્તે ખિરાજોરે, (૨)
 શીર છત્ર સીરદાર સદા શેવકને શીર છાજો.
 મરકીનું મુળ કાઢ્યું મારીરે, (૨)
 અતી અતી ઉમરાવ થયા ઊમરેઠ પર ઊપકારી.
 અતી બહુ શ્રમીત ઘણા કીધારે, (૨)
 સેવકના સૂખમાટ શ્રમીત થઈ અતી શ્રમ લીધા.
 ખત્રીસે લક્ષણ બુધશાળીરે, (૨)
 ધરમ ધ્વજ આપ દ્વારે ફરકે પુરા પુન્યશાળી.
 વદયા આપ મધુરી મુખ વાંજીરે, (૨)
 સમરસેટ કેટલ સૂખદાયક ગુણીયલ બહુ જ્ઞાની.
 દયાળુ દુખ સહીનું હરશેરે, (૨)
 સદા સરન સાહેબને રહેજોયો મુખ સહીને કરશે.
 મળ્યા સૌ નેકી નામદારેરે, (૨)
 ભલે પધાર્યા આપ શ્રમીત થઈ કીધા ઉપકારો.
 વાજાંતો છત્રીસે વાજેરે, (૨)
 ધજ પતાકા ફર ફરે ઘોર ઘડીઆળે ગાજો.
 તખતપર મોદીજી છાજેરે, (૨)
 સનમુખ પરજ સરવે આવી સલામને કાજો.
 વડો મન આલ્યો વીરવાસેરે, (૨)
 દેવી જનોના ચરણ સ્પર્શથી દુખડાં દુરજશે.
 મહમ સાહેબો મુખકારીરે, (૨)

રશી મુકીને રોગ નસાડે અતીશય હિપકારી,
 રાવસાખ ગુલાબદાસ ભાઈરે, (૨)
 માન્યવંત મામલતદાર સાહેબ સદા સુખદાઈ.
 ભોળાનાથ ભાવકરી ભાખેરે. (૨)
 સભાસદોજન સરવે, સુખમાં જુગતંઆરાખે;

આનંદ કુંડળી.

બીયોગ વળગ્યોવાહાલનો, આનંદ નદ ઉભરાય;
 સરવે જોતા શેઠને, ત્રપ્તી નેન ન થાય;
 ત્રપ્તી નેન ન થાય, સુખના સીંધુ દેખી.
 જયમ જળ વખુદ મછ, વછ સુરબી દુરપેખી;
 ચકોર ચાહત ચંદ્રકુ, થાક્યા શોધે છાય.
 સરવે જોતા શેઠને, ત્રપ્તી નેન ન થાય;

આશીશા શ્લોક.

બાહાદુર બમનજી બડા મહીપરે;
 જવહી જોડ જગતે જડે.
 ઉમરાવતીના જન જીવ્યા અતી;
 ઉમરાવતી અગમ ગતીવડે.
 સીધી રીધી સમૃધી સારદાકેરી સાહાયજી;
 બહાદુર બમનજી સદાસુખમાં.
 રાખો શ્રી રણછોડરાયજી;

દોહરો.

ન્યુ સાહેબને નીરખતાં, નેને ચુકવ્યો ન્યાય;
 પરજ પાળશે પ્રીતથી, સૌની કરશે સાહાય.
 સભાસદ જન સુખમાં, રાખે સુરજદેવ;
 ભોળાનાથ કહે ભાવથી, હર હર હર મહાદેવ.

તા. ૩૧-૩-૯૮.

મેહેરખાન સમરસેટ કેપટન ખેડાજીલાના પ્લેગ
ઓફીસર સાહેબનો મુકામ ઉમરેડથી ઉપડ્યો તે પ્રસંગે
સ્ટેશનપર ગવાયક્ષી કવાતા.

આનંદ કલ્યાણ કુંડળી.

રાણીરાજ સુખમાં રહો, સમરસેટ કેપટન;
ઉમરાવતી જન ઉલટથી, ભાવેવશા ભોવન.
ભાવે વશ્યા ભોવન, સુખ સરવેને આપ્યું;
શાણા સીર સીરદાર, દુઃખ રૈયતનું કાપ્યું.
મઠમ સાહેબો મળી, રશીથી રોગ નસાડ્યો;
જીવાડ્યા સો જન, પલેગ પકડી દુરકાડ્યો.
ઉમરાવતીને પ્લેગથી, મુક્તકરો દઢમન;
રાણીરાજ્ય સુખમાં રહો, સમરસેટ કેપટન.

દોહરો.

સુખ પામ્યા સૌ સર્વદા, મહારાણીનું રાજ્ય;
આશીશ ભોળાનાથની, સુખમાં રહો સમાજ.

ખાનખહાદુર ખમનજી એદલજી મોદી ખેડાજીલાના
દી. દી. કલેક્ટર સાહેબની ઓફીસના કારકુનો
વીગરેની યાદગીરી.

ચાંદલીયા ચાલીશ માં અતી ઉતાવળો (એ રાગ.)

નેડી નોકર ખહાદુર ખમનજી તણા;
પારસ સંગે સોગ્રજની શાની મણા. ૨૬.
સુલમતી સીસ્તેદાર સારા સોલીતા,

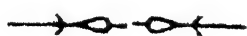
રગુનાથરાવ રાવજી નઉતમ નામજે;
 ભક્ત સીરોમણ કારકુન ભોગીલાલજે,
 કળજીગે કર કુશળતાનાં કામજે. નેકી. ૧
 પ્રીત પીતાખરદાસ તણી પ્રોઢી અતી,
 વાહાલ પ્રભુપર રાખે પરભુ લાલજે;
 કર્ણાકર કારકુનો સૌ ભેગા મળ્યા,
 સત્ય ધર્મી સૌ ઉપર સરખો વાહાલજે. નેકી. ૨
 ઉમેદવારો આનંદી આફીસના,
 મોહન, ગોરધન, ઉમીયાશંકર, નામજે;
 રાવઢીવાળા ત્રીભોવન રાજી રહે,
 મનથી કરતા મુખતીયારનું કામજે. નેકી. ૩
 રસોઈ દેવાશંકર રાવણીયો કરે,
 ખાન પાનથી સર્વે પામે મુખજે;
 ઉતમ અવદીય બ્રાહ્મણ સૌ ભેગા મળ્યા;
 ભોજન જમતાં ભવની ભાગે ભુખજે. નેકી. ૪
 પટ્ટાવદ સૌ પટ્ટા વાળા શોભીતા,
 અહમદ, મહમદ, મીયાંભાઈ, આવદીનજે;
 શાંત સ્વભાવી ચારંજન ગુસ્સો નહિ,
 દુઃખવામી સૌ મુખના પામ્યા દીનજે. નેકી. ૫
 રસોઈયા સાહેબના રાજી રહે સદા,
 ભોળાનાથનું માન્યું સડીપર મનજે;
 માહારાણીજી રાજ્ય સદારાજી રહે,
 પુરસોતમ પરમેશ્વર રહેા પરસંનજે. નેકી. ૬

કપડવંજના મેળાવડામાં કવી. ભોળાનાથ રાજરામ કડાક
તરફથી ગવાયણી કવીતાઓ.

ચાલ છપ્પો, રતનાગીરી માતાનો.

રતનાગીરી માત, રતન આસનપર બેઠી;
પાપી પ્લેગને માટય, ત્રીશુળ લેઈ ઉતરી હેઠી.
પુછે પ્લેગને માત, અલ્યા તું ક્યાંથી આવ્યો;
ચક્ર ફેરે ચોપાસ, દાવ તારો કેમ ફાવ્યો.
પ્લેગે જોડયા હાથ, બીહીક મોદીની મોહોટી;
રાણીજીતું રાજ્ય, સત્યની વાગે સોટી.
ખર ખડાયતો લાવીયો, છુપાયો સૌ સાથમાં;
બહાદુર બમનજી વિના, આવું નહીં અન્ય હાથમાં.

શ્રી માહારાણીના ઉપકાર વિશે કવિતા.

ચાલ ભુજંગ.

અહો ઈશ અરજી મુજોને હમારી, નમીને નમી હું કહું છું પોકારી;
દયાદીલ લાવી સ્વીકારો સદાજી, રહો રાજરાજ અમર રાણી માજી.
દીનો દીન એણે અતી મુખ આપ્યાં, કરી કાયદાને સઉ કસ્ટ કાપ્યાં;
ભારે ભયથકી તે પ્રજા રાખી રાજી, રહો રાજરાજ અમર રાણી માજી.
મુસલમાન રાજા અતી કેર કરતા, મુણી નામ ભોળા ભરત લોક ડરતા;
તેથી સૌ પ્રજા આજતો ગાય ગાજી, રહો રાજરાજ અમર રાણી માજી.
જુઓ દુશ્મ નાદીરશા કત્ય કુટે, ધણા હીંદુને કાપીયા હાલ ભુટે;
છરે છેદતા કાઢીયા જેમ ભાજી, રહો રાજ રાજ અમર રાણી માજી.
વળીતેમુરે મહાન તોફાન કીધાં, જનો જીવતાં પાપીએ આળી દીધાં;
ધણી મુરતી મહુમુદે નાખી ભાજી, રહો રાજરાજ અમર રાણી માજી.

ઘણા જન ગુલામો કરી વેચી દીધા, કરી હુટયને ખંડના ખહાર દીધા;
 માહારાણીના રાજ્યથી ભુખ ભાણ, રહો રાણરાણ અમર રાણી માણ.
 ધન્ય ગામધન્યકામ ધન્યધામરાજ, મોટામહીપમાં મુળથીમાન્ય માઝા;
 નીતી ન્યાય સાચે કર્યા મન કાણ, રહો રાણ રાણ અમર રાણી માણ.
 વાણી વૈખરી માત મુખે ન બોલે, પાળે બોલ પોતે સશી સુર ડોલે;
 રહે સાથ્ય શીયાળને સીંધ બાઝી, રહો રાણરાણ અમર રાણી માણ.
 તમોએ અમોને અતી મુખ આપ્યાં, કરી મહેરની હેરને કસ્ટ કાપ્યાં;
 મુખે શું વખાણુ નધો બુધ્ય ઝાઝી, રહો રાણરાણ અમર રાણી માણ.
 જન્મોછવતણાં દીન આનંદકારી, રમ્યોમહાન દરબાર સદ મુખકારી;
 અમનજી એદલજી કીધાં મન કાણ, રહો રાણરાણ અમર રાણી માણ.
 છર્મી તાહુરો સર્વ મધે ખીરાજે, અમનજી એદલજી સદા પાસ છાજે;
 ત્વારીખ મુશીને સૌ થયા રાણ રાણ, રહો રાણ અમર રાણી માણ.
 કેસવલાલવકીલતોઅતીબહાલલાવ્યા, તોરાહારકુલોછખીનેસાહાવ્યા;
 રાણી રાજ્ય ભકતો તણી ભુખ ભાણ, રહો રાણરાણઅમરરાણીમાણ.
 પ્રેમાભાઇ નગર શેઠ અતી પ્રેમ લાવ્યા, તોરા હારકુલેમોદીજીવધાવ્યા;
 સભાજન સર્વે થયા મનરાણ, રહો રાણ રાણ અમર રાણીમાણ.
 રાજનરામ રાખો અતી રાણ રાણ, છોટાંને મોટાં ગામ કેહે મુખ ગાણ;
 અખંડા અખંડે રહો શીર છાણ, રહો રાણ રાણ અમર રાણીમાણ.

સાખી.

રાણી રાજ્ય મુખમાં રહો, શાણા શીર શીરદારરે;
 પકડી બાંધ્યો પ્લેગને, વીગતે કરું વીસ્તારરે.

રાગ (લલીતની ચાલ્ય દેશી) (સર્વજનીક.)

અરર ધંધરા દુખ બહુ પડયું, કોણ જન્મનું કત્ય આ નડયું;
 અરર હાથરે દુખની ઘડી, પાપી પ્લેગની પીડય બહુ પડી.
 પલક એકમાં પ્રાણ જાયરે, અરર હાથરે આશું થાયરે;
 મુધ્ય સર્વની સામટી ગઇ, અરર ધંધરા શી ગતી થઇ;
 સાહ્ય થાયરે દુઃખ કોઇ હસે, પાપી પ્લેગને કોઇ કરે પરે.
 ખાન બહાદુરો બુધ બહુ ધરી, પાપી પ્લેગની પીડ સઉ હરી.

કપડવંજના પ્લેગ વીશે હકીકતની લાવણી.
ભગવાન પતીનાદાન જનમ કેમ કાઢું [એરાગ.]

પાપી પ્લેગ તણા બહુ વેગ;
કપડવંજ આવ્યોરે, કપડવંજ આવ્યો.
ખર ખડાયતો પ્લેગ, પડાળમાંથી લાવ્યો; ૨૬
મુઝા પુત્ર વળયું રમખાણ, એ સંતાયાનું લાણ;
અપજશ લીધોરેજી, અપજશ લીધો;
પ્લેગે નાને નાગરવાડે ડંકો દીધો. ૧
નારીખ અરાડ ફેશ્મુઆરી, ભયભિત બન્યાં નરનારી;
થયા ઉપકારીરે થયા ઉપકારી;
મામલતદાર માણકલાલ સદા સુખકારી. ૨
કર્યું જણ પ્રજા હેરાન, સૌ ભુલ્યા તનતુ ભાન;
પ્લેગ પીડય ભારીરેજી પ્લેગ પીડય ભારી;
વિનતી કલેકટર કાખરાજીને વીસ્તારી. ૩
સુણી પ્રજા તણા પોકાર, અતી અતી કીધો ઉપકાર;
તરત ધાઘ આવ્યારે; તરત ધાઘ આવ્યા;
એ દુઃખ દરિયામાં સુખના શીળા લાવ્યા. ૪
સૌ પ્રજા સલામને આવી, દુઃખ દીધુ દરશાવી;
સુખડાં આપોરેજી સુખડાં આપો.
કુળવાન કાખરાજી કલેકટર દુખડાં કાપો; ૫
સુણી દુઃખ અતી શ્રમ લીધા, તાં બહુ બંદોબસ કીધા.
વાહારે વળીયારે વાહારે વળીયા;
મહમદીયન હિંદુ કચેરીમાં સઉ મળીયા. ૬
કાખરાજીનો ઉપકાર, પુરો પરજા ઉપર પ્યાર;
સુખડાં કરવારે, સુખડાં કરવા;
હોસપીટાલો સ્થાપી, હોતે દુખડાં હરવા. ૭
મળ્યા મહસ્થા સૌ સુખદાઘ, શેઠ મણીલાઘ સાંમળલાઘ;
દુખદીન કાપ્યારેજી, દુખદીન કાપ્યા;
અંક હજાર રૂપીયા, પુન્ય પરમારથ આપ્યા. ૮

માહાજને મદદ કીધી, જેને જેવી રીધી સીધી;
 જસ બહુ લીધારેજી, જસ બહુ લીધા;
 સોરાબજી ડાકટર શેઠ, વોહોરાંએ કીધા. ૯
 પુર પોળે કલેકટર ફરતા, મુખોધ સરવને કરતા;
 સ્વચ્છ સૌ રાખારેજી, સ્વચ્છ સૌ રાખો;
 આતુરજન ખુલ્લી હવા તણો સ્વાદ આખો. ૧૦
 રહ્યો એક માસ મુકામ, કર્યાં પરજા કેરં કામ;
 શ્રમીત થઇ ઝાઝારે, શ્રમીત થઇ ઝાઝા;
 શેઠ કાબરાજી કુળવાન, મહીપમાં માઝા. ૧૧
 દુઃખ ડાકોરનું દીલ જાણી; દયાળુ દયા દીલ આંણી;
 મુખડાં કરવારે, મુખડાં કરવા;
 ઉપડીયો મુકામ ડાકોરનું દુઃખ હરવા. ૧૨
 માઝન જન મળવા આવ્યા, ફુલ હાર તોરે વધાવ્યા;
 મુખડાં આપોરેજી, મુખડાં આપો.
 ઉમરાવ અમલદાર અમ મુખ અરથે થાપો; ૧૩
 પુરો પ્યાર પ્રજનો જાણી, દયાળુ દયા દીલ આંણી;
 ઉલટ અંગ લાવ્યારે, ઉલટ અંગ લાવ્યા.
 દીસ્ટ્રીકટ દીપ્પુટી કલેકટરને બોલાવ્યા, ૧૪
 અતી અગમગતી ઉમરાવી, સ્વારી કપડવંજમાં આવી;
 સૌ દુખ ટળીયુંરે સૌ દુખ ટળીયું;
 પાપી થરથર ધ્રુજ્યો પ્લેગ, પુરણ પાપ મળીયું. ૧૫
 કપડવંજ રસ્તો સારો, પણ પાણીનો ઉધારો,
 વાત વીચારીરે, વાત વીચારી;
 દસમા માઇલ ઉપર, પાણી પરવ બેસારી. ૧૬
 બમનજી થયા ઉપકારી, જળપાન કરે નરનારી,
 આશીશ દેછેરેજી, આશીશ દેછે;
 જય જયકાર મુખથી, મોદીજનો કેહુ છે.

સાખી.

ખાનખાહાદુર બમનજી, એદલજી ઉમરાવરે;
 દુખડાં દુરજસે સઉ, ભલો પ્રજપર ભાવરે.

(ચાંદલીયા ચાલીશમાં અતી ઉતાવળોને. એ રાગ.)

ખાનખાહાદુર ખમનજી સાહેબ આવીયાન્ને;
 અગમગતી ઉમરાવી આનંદ લાવીયાન્ને. ૧૬૬.
 પ્રથમ તપાશ્યાં શરી ગડી વોહોરવાડન્ને,
 સ્વચ્છ કારવી ગામતણી ગંદવાડન્ને;
 પુરજનમાને મોદીજીનો પાડન્ને, ખાનખાહાદુર—અગમગતી. ૧
 શીખ સાહેબની ચાતુર ધરતા ચીતજે, પરજીઉપર પ્રોઠીરાખે પ્રીતજે;
 રટણકરી સમજાવે સૌને રીતજે, ખાનખાહાદુર—અગમગતી. ૨
 મરડી કેરો ત્રાસ રહ્યો ત્રણ માસજે, વસ્તીછોડીવન્યમાં કીધા વાસજે;
 પરગામે કંઈ જન ગયા ચોપાસજે, ખાનખાહાદુર—અગમગતી. ૩
 વોરવાડે શરૂઆતેથયાખેકેશજે, અન્ય જગાએ વધતોચાલ્યો વેશજે,
 પરખી કાડ્યો પ્લેગતણા પરવેશજે, ખાનખાહાદુર—અગમગતી. ૪
 જવર અવરથી ગુણહીણાગુચાયજે, અંધ કર્યાથી સૌને મુખડાંથાયજે,
 પુર બાહર સૌ કાડી છે પરજાયજે,
 માંડવા બાંધી વસ્તી વગડામાં પડીજે;
 લાયો લાગી દુખમાં દુખ આગુ ચડીજે. ૫
 વીછીવાડે અગતી દેવ પધાર્યાજે, વકરૂં વેશ વધતા વધાર્યાજે,
 ખખર થતામાં ખાનખાહાદુર પધાર્યાજે,
 આનંદકારી અગતી દુખ અળગુ કર્યુજે.
 શાણા સીર સીરદારે દુખ સૌનું હર્યુજે. ૬
 કમુ સદુની મેનતનો નહી પારજે, ચોકીકરી સૌસાચવીયાં ધરખારજે,
 પુરજન અરથે તનમનથી તૈયારજે, ખાનખાહાદુર—અગમગતી. ૭
 ફરીફરી જેતા વસ્તી કેરા વાસજે, શાણા જનને પ્રીતે રાખે પાસજે,
 અદકી દેતા સરવે જનને આશજે, ખાનખાહાદુર—અગમગતી. ૮
 પુરખંદાબસ અરથે પોલીસજનજે, સૌપરરાખે સરવે સરખુ મનજે.
 પ્રીત થકી સૌ પરજ થઈ પરસનજે,
 પાપી પ્લેગતું જેર સરવ જીકુ પડ્યુંજે.
 કોણ જનમતુ કંત્ય સરવ આવી નડ્યુંજે. ૯
 બ્યાંબ્યાં જાએ ખમનજી સીરદારજે, થરથર ધ્રુજ પ્લેગ કરેપોકારજે.

શાણા સમજે પરમેશ્વરનો પ્યારજો, ખાનખહાદુર—અગમગતી. ૧૦

—(૦)—

ખાંનાની પત્ય રાખ્ય, પ્રભુ તારા ખાંનાની પત્ય રાખ્ય (એરાગ)

અગમ ગતી ઉમરાવ, ધન્ય ધન્ય અગમગતી ઉમરાવ;
ભલો પરજ ઉપર ભાવ, ધન્ય ધન્ય અગમગતી ઉમરાવ. ૧૦
વારે વારે અતી શ્રમીત થયાજા. શેવકના સુખ માટ;
મામલતદાર માણકલાલ પોતે, સદાએ ફરતાસાથ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૧
મહમદઅલી જીવણી નુરભાઈ, શાણા શેઠ શાહુકાર;
અખડેલી કાદરભાઈ મુમતજી, તનમનથી તૈયાર. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૨
અહમદઅલી લુકમાનજી દાકતર, મુનસફ સાહેબ સંગ;
પરગણુ પરમારથ કામે, અંગે અતી ઉમંગ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૩
સત્યવકતાના અધીપતી સાહેબ, કંપાળુ કેશવલાલ;
મગનલાલ જયચંદ ભાઈવડો, પરમારથપર વહાલ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૪
એલ. એલ. બી. કેસવલાલભાઈ, વીઠલદાસના તન;
દોસ્ત્રીકટ દોષ્ટુરી કલેક્ટર સાથે, સર્વે ભાળે ભાવન. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૫
પોસ માસ્તર જાદવરાય ભાઈ, પોતે રહ્યા પુર માંદ;
સ્થળે સ્થળે સૌને પત્ર પોચાડે, જે જન રહેતા જાંદ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૬
બુધવંતા બાલાભાઈ સાહેબ, બાંધ કરે બુધવાન;
બાહાદુર ખમનજી બુધ્ય બતાવે, જન બચાવે જ્યાન. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૭
સીરસ્તેદાર રઘુનાથરાવ રાવજી, ભક્ત કારકુન ભોગીલાલ;
કારકુન અમરતલાલ નારણજી, વડો ધર્મપર વહાલ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૮
કારકુન પીતાંબરદાસ મથુરદાસ, ઉમેદવાર મોહનલાલ;
ગારધનદાશ બાપુજી સર્વે, વડો વીવેક પર વાહાલ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૯
અવલ કારકુન પ્લેગતણા છા, ગીરજાશંકરના તન;
રતન રૂપ રતનલાલભાઈ, સૌ પર સરામુ મન. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૧૦
ખુણે ખોચલે સંતાઈ રહેલા, પ્લેગને કાઢ્યો બાહાર;
લક્ષ્મણ રાવે લક્ષ દેઈ ધોઈ, સ્વચ્છ કર્યાં ઘર બાર. ધન્ય ધન્ય ભલો. ૧૧
માસ્તર મહમદ અને પુરશોતમ, હરીલાલ હરીના દાસ;
બારીબારણાં નળીયાં ઉઘાડી, પ્લેગનો કાઢ્યો પાસ. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૧૨
તારીખ વીસમી મે માસ મુધી, એકસો અડતાળી કેશ;

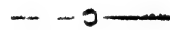
ચીસ મનુશના વેશખચ્યા ખાકી, પોહોચ્યા પરલોકે પરદેશધન્ય. ભલો ૧૩
 કપડવંજની પ્રજાએ પુરો, પ્રેમ દર્શાવી દીધો;
 સભાસદ જન સર્વ મંડળનો, ફોટો પડાવી લીધો, ધન્ય. ભલો. ૧૪
 અસલ મકી ઉમરાવી છે આપની, માહારાણીનું માન્ય;
 પ્લેગ પહાડી પાવરો કીધો, દીકું છે જીવતદાન. ધન્ય ધન્ય. ભલો. ૧૫
 પાસવાળા મંચેરજી સોરાખજી, ગુણીયલ મળ્યા ગુરુવાર;
 સીવીલસરજન હોદાના માલેક, વેગે કરવા વાહાર, ધન્ય. ભલો. ૧૬
 દયાનીધી દાતાર અતીછા. પરજા ઉપર પ્યાર;
 આશીશ ભોળાનાથની સદા, મુખમાં રહેા સીરદાર.
 ધન્ય ધન્ય અગમ ગતિ ઉમરાવ, ભલો પરજા ઉપર ભાવ.
 ધન્ય ધન્ય અગમગતી ઉમરાવ.

૧૭

લાવણી.

અધમીય મહોબત તોરીએ દરદી દીવાના (એ રાગ.)

અગમ ગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી;
 હીરદીકટ દીપ્યુટી કલેકટર, જીલ્લે ખેડા ખુશકારી, જીલ્લે ખેડા ખુશકારી
 અગમ ગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી. ટેક.
 ભય પ્લેગ તણા બહુભારી, દુખીયાં છે નરનારી, બહુ દુખીયાં છે નરનારી.
 અતી થયા ઉપકારી, વિવેકે વિચારી; ૧
 રૈયતને રાખે રાજી, માહારાણીજી માજી, ભલાં માહારાણીજી માજી
 અગમ ગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી. ૨
 સંવત ઓગણીપંચાવન પ્લેગ પડાળથી આવ્યો,
 ભલા પ્લેગ પડાળથી આવ્યો;
 કીયા જનમનાં વેરી, ખર ખડાયતો લાવ્યો; ૩
 પુરવતે પુન્યે મળીયા, માન્યવંતા મોદીજી ભલા માન્યવંતા મોદીજી;
 અગમગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી. ૪
 રાણી રાજ્યતણી સૌ રીતી, પ્રીત દર્શાવી દીધી; ભલી પ્રીત દર્શાવા દાધી,
 જાણુ થતાં જોર આવ્યું, શીખ સત્ય માંની લીધી; ૫
 હીમત હૈયામાં આવી, સઉથયા રાજીરાજી; ભલા સૌ થયા રાજીરાજી,

અગમગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી; ૬
 જેજેસ્થળઆપપધાર્યા, દીનદુઃખતણાવામ્યાભલાદીનદુઃખતણાવાંમ્યા
 અતી થયા ઉપકારી, સુખ સરવે જન પામ્યા. ૭
 સૌ પ્રજા સલામને આવી, સૌ કરતા આજીજી, ભલા સૌ કરતા આજીજી
 અગમગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી; ૮
 બહુ વીંધ વાજીંતરવાજે, ઘોર ધડીયાળે ગાજે ભલો ઘોર ધડીયાળે ગાજે
 અદલ ન્યાય ધનસાફી, મોદી તખ્તપર છાજે; ૯
 ભુખ ભોળાનાથની ભાજી, સીરદાર રહો રાજી ભલા સીરદાર રહો રાજી
 અગમગતી ઉમરાવી, ખાનખાહાદુર ખમનજી; ૧૦

—*—

કપરવણજમાં મુખ્ય સ્કૂલના માસ્તર તરફથી
 બોલાયતી કવીતા.

મનહર છંદ.

જનતણા પોષનાર, જશ વશ કરનાર;
 જશ શિર ધરનાર, પ્રજા તણા પ્યારો જે.
 ઉપરી રીઝાવનાર, પ્રજા દીલ જીતનાર;
 સર્વને સંતોષનાર, સદગુણી સારો જે.
 જન સુખ જાણનાર, વિબુધોમાં વસનાર;
 સ્નેહને નિભાવનાર; કરે કામ સારાં જે.
 બહાદુર ખમનજી આજ, કરી પુરં નીજ કાજ;
 મરકીથી કરી સહાય, પધારે નીજ ધામને. ૧

સુધારાનો સાથી આપ, ભારે ભૂપ ભાથી જેવો;
 રેકવંત પુરો પોતે, રીતે બોલનાર જે.
 રીઝાવ્યા અપાર શાણા, સરદાર રાવરાણા;
 દેશી પરદેશી તણા, પ્યાર પામનાર જે.
 બહાદુર ખમનજી આજ, કરી પુરં નીજકાજ;
 મરકીથી કરી સહાય, પધારે નીજધામને. ૨

શોરડો.

અરે કોણ આ સમે વાર કરી કર્પટ પૂરે;
 મરકીથી સરકી જવા, ઊપદેશ જનને બહુ કરે.
 શાંતિ પામ્યા સર્વથી, રક્ષણ અદકેરું થયું;
 બહાદુર બમનજી વડે, દુઃખ સર્વે દૂર ગયું. ૧

શિખરીણી.

પધાર્યા જે આજે, સઉ જન સભામાં શ્રમ કરી;
 પ્રભુજી તેઓનાં, સકળ સ્થળ દ્યો સંકટ હરી.
 વડી વિદ્યા આપે, વિમળ મન રાખે વિભુ વળી;
 મુધારે સાધીને, ધનધન વદે મંડળ મળી. ૧
 મુખી રાખે સૌને, ધરી ધસી પધારે શુભસ્થળે;
 વદે વાણી શાણી, શ્રવણ કરવા સઉજન મળે;
 મભાને શોભાવા, મન થકી અતી મહેનત કરે;
 વિચારે એ વાદો, વાઘે ધરામાં જયખરે. ૨

કપડવંજમાં ઊમરેઠ નીવાશી પરીખ છોટાલાલ ભોગીલાલ
 ૧૨૬થી બોલાયલી કવીતા.

સવૈયા.

દીવસ આજનો દીસે ઊજળો કર્પટ પુર કીધો મુકામ;
 પધાર્યા સઉ મંડળ સાથે, બાહાદુર બમનજી છે નામ.
 જીલ્લાધીસ એ માહા ગુણવંતા, વડા વિવેકી જળક્યું તુર;
 મોદી મોટાં કામ કરતા, બમનજી સાહેબ બાહાદુર. (૧)
 મરકી મોટા વેગજ સાથે, લોકોને દેછે તે દુઃખ;
 એ અવસરે શાણો સરદાર, આપે જે રમ્યતને સુખ.
 સરકારે શોધી કાઢ્યા છે, મોદી સાહેબ ગુણ ભરપુર;
 મોદી મોટાં કામ કરતાં, બમનજી સાહેબ બાહાદુર. (૨)
 મરકીથી ત્રાશી નાસે જે, તેને ધીરજ આપે તેહ;
 મરકી બાઘતું મુળ કાઢવા, લોકો સાથે કરવા સ્નેહ.
 ફરી ફરી મોહોલામાં પોતે, મરકી કાઢવા આનંદ ઊર;
 મોદી મોટાં કામ કરતાં, બમનજી સાહેબ બાહાદુર.

માલિની.

- પ્રભુ નમન કરીને, પ્રેમથી પાય લાગું;
 પ્રભુજી અમનજીને, મુખઘો એજ માગું.
 દીન પરદીન કીર્તિ, રૂડી વીથે વધારો;
 જન હીત કૃત સાદું, આપજો મુ વિચારો. (૧)
 ગરીબ જનની પીડા, કાપવા તું કૃપાળા;
 જરૂર જરૂર વધારી, ધૈર્ય દેજો દયાળા.
 વળી પ્રભુ અવિનાશી, હીર્ષ આયુષ્ય દેજો;
 પ્રભુજી સકળ ઠામે, સર્વદા સાંચ રેજો. (૨)
 સરવ સમય રાખો, નાથ મુખી શરીરે;
 અરજ પ્રભુ સ્વિકારો, આજ કૃપા કરીરે.
 અવિચળ પ્રભુ નિત્યે, વંશ વિસ્તાર પામે;
 સરવ મુખી રહે ને, વીરતા મુખ જામે. (૩)
 જય જગધર દેવા, એટલું હુંજ માગું;
 જય ભય હરનારા, પ્રેમથી પાય લાગું.
 જય પ્રભુ હીતકારી, અર્જ મારી સ્વીકારી;
 જય પ્રભુ સઉ ઠામે, આપ મહા મુખભારી.

ડાકોર.

તારીખ ૧૮ મી જુન સને ૧૮૯૯નો મેળાવડો.
 ઉ. નારણજી લક્ષ્મીરામ તરફથી બોલાયલી કવિતા.

—(૦)—

મેહરબાન ખેડા જીલ્લાના કલેક્ટર સાહેબ વીશે છપ્પો.

—*—

ખેડાના કલેક્ટર, સાહેબ બાહાદુર કાબરાજી;
 તેઓ તણી અપાર, દીસે છે કીર્તી ઝાઝી.
 હીર્ષ દ્રસ્તીથી ન્યાય, કરે છે પોતે સારા,
 દયાવંત ઉદાર, જેમના રૂડા ધારા;

વળી લઘુવયમાં વીદવાન થઈ, હોદા સારો પામીઆ;
કહે નારણ અનુભવ થકી, પ્લેગ માંહી બહુ જામીઆ. ૧

ડાકોર માંહી પ્લેગ, જ્યારથી પુસ્તકળ ચાલ્યો;
ત્યારથી પોતે જરા, પગ જાપી નથી વાળ્યો;
અડવાડીએ એકવાર, આવી બંદાબસ્ત કરતા;
રૈયત દુઃખ ટાળવા, માંડવા જતા ફરતા;
વળી જોઈ નજરે કંગાલને, દયાથી દેતા દામને;
કહે નારણ ધન્ય ધન્ય છે, એ સાહેબના કામને. ૨

કાબરાળ સાહેબ, દીલના બહુ દયાળુ;
કાબરાળ સાહેબ, પ્રમાણીક પુરણ ભાળુ;
કાબરાળ સાહેબ, યોજના રૂડી કીધી;
ખુલ્લાં મુકાવી ઘરો, રૈયતની આશીશ લીધી.
વળી હવા અજવાળુ કરાવીને, મુર્યનાં કીરણ ધાલીઆં;
અમ નજર ઉંડી પહોચાડીને રૈયતને મુખ આલીઆં. ૧

દીસ્ત્રીકટ ડીપ્પટી કલેક્ટર સાહેબ વીશ.

કુંડળીયો.

મોદી બમનજી બડા, કલેક્ટર હુશીયાર.
સાલ કરી બહુ પ્લેગમાં મનમાં રાખી પ્યાર.
મનમાં રાખી પ્યાર રૈયતને મુખજ આપ્યાં.
હિમત આપી ઘણી દુખડાં ભારે કાપ્યાં;
જેના મનની મહી, દયાની મોટી ગોદી;
ધન્ય ધન્યએ સાહેબ, યાર બમનજી મોદી;

છપ્પો.

અનુભવી અને ઠરેલ, બુદ્ધિના ઝીણા ઝાઝા;
અદલ કરે ધનસાફ, કાયદા સમજ તાજા.
વિવેકી વિદ્યાવંત, ખંત હીતકાર કરે છે;
નાના મોટા તણી, વાતતો કાન ધરે છે.
વળી રૈયત કેરાં દુઃખ તે, પોતે મન સમજ લહે;
તેથી ગુણ ગવાય છે, સાહેબ સારા સહુ કહે.

ડાક્ટરના ઠાકટર સાહેબ વીશે ગરબી.

વાંસતી વાગીને હું તો જાગી (એ રાહ દયારામના.)

— * * —

ડાક્ટર સાહેબ, રેહેમ નજર તમે રાખી;
 તેથી તમને, રૈયત વખાણું છે આખી. ડાક્ટર સાહેબ. ૧
 બ્યારથી પ્લેગ ડાક્ટર માંહો ચાલ્યો;
 ત્યારથી પગ આપે જરા નથી વાળ્યો;
 ધોરજ આપી લોકોનો ઉચાટ ટાળ્યો. ડાક્ટર સાહેબ. ૨
 સાહેબ તમે પ્લેગમાં, નથી કોઇને નડીઆ;
 દરદીઆને ધાસકા નથી રજ પડીયા;
 સર્ટીફિકેટ લેનાર પર નથી ચડીયા. ડાક્ટર સાહેબ. ૩
 ડાક્ટર રૈયત ઉપર દયા તમે આણી,
 નીકર થઇ જાત રૈયત ધુળધાણી;
 ધન્ય તમ બુદ્ધિને અમૃત વાણી. ડાક્ટર સાહેબ. ૪
 ધન્ય ધન્ય નામ કીસનસીંગ રૂડ,
 દવા કરવામાં જ્ઞાન દીઠું ઉંડું;
 નથી કોઇને વચન કહ્યું કદી ભુંડું. ડાક્ટર સાહેબ. ૫
 નથી તમે લાલચકે લોભ રાખ્યો.
 નથી ભુટા અક્ષર કોઇને ભાખ્યો.
 માત્ર જશ કેરો સવાદજ ચાખ્યો. ડાક્ટર સાહેબ. ૬
 વળી તમે ઉપરી કલેક્ટર પણ તેવા.
 સાહેબ કાબરાજીને ખમનજી જેવા.
 ટાળવા પ્લેગ ઉપાય લે કેવા કેવા. ડાક્ટર સાહેબ. ૭
 વળી ધણા ડાક્ટર અમેરે નીહાળ્યા.
 તેમાં આપ જેવા સદ્ગુણી ના ભાળ્યા
 પ્લેગમાં તમે દેહસતના અંદેશા ટાળ્યા. ડાક્ટર સાહેબ. ૮
 નોકરી ખરી સરકાર કેરી કીધી.
 દરદીઆને દયા રાખી દવા દીધી.
 તે તો ઉમંગ સાથે તેઆએજ પીધી ડાક્ટર સાહેબ. ૯
 ભલુ થજે સાહેબનું એમ કહે છે.

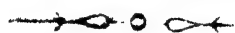
જેઓ દયા સારી કરી જશ લે છે.

નારણ અનુભવથી આશીર્વાદ દે છે. ડાક્ટર સાહેબ. ૧૦

આશીરવાદ.

દોહરો.

આશીશ દઉં છું આપને, કરો પ્રભુ કલ્યાણ;
જશ પામે ખુબ જગતમાં, અપજસની કરો હાણ. ૧
આયુશ વૃંધી આપજો, કરો વંશ વિસ્તાર;
અતિ આશીસ આ અવશરે, દે નારણ નીરધાર. ૨

કુંડાળીઆ છંદ,

રાનીછકે રાજમે, અદલછકે સુત;
ખમનછ મોદી ખડે, અમલદાર અદભૂત.
અમલદાર અદભૂત, ગુનીજન નીર ખીકારી;
ખેડા છલ્લા ખીચ, ભયે ઊમદા અધીકારી.
કહે છોટમ કબરાજ, ખાત અનુભવી ખખાની;
ખડી શાની સરકાર, અમર રહો જગમે રાની.

દીલકે મહા દરીઆવ હે, ખમનછ સીરદાર;
દાતા દીન દયાલ હે, કોખીદ દીર્ઘ ખિચાર.
કોખીદ દીર્ઘ ખીચાર સાર સખ પરહે પ્રીતી;
ખડે ગુની ગંભીર, પરાહી જને ખીતી.
કહે છોટમ કબરાજ, ચલે સખસે હિલ મીલકે;
ધર્મ ધુરંધર ખીર, મહા દરીઆવ હે દીલકે.

નેકી ન્યાયી રાજમે, અદલ છતુંકા ન્યાય;
ગુની ખર્ગ ગણના કરે મુખસે કહ્યો ન જાય.
મુખસે કહ્યો ન જાય, કરી દીલમે દરીઆફી;
તન મનકી લે જાન દેખલો, સત ધન્સાફી.
કહે છોટમ કબ રાજ, પ્રમાનીક એકી ટેકી;

ખમનજી સીરદાર, ચુના આ જગમે નેકી.

ખ્યાતી જગમે પારસી, પારસી પ્રમાન;
અમૃતસેં અદકી ભલી, મીઠી મુખ જુખાન.
મીઠી મુખ જુખાન, અનુભવ કરી અખાનો;
ખાન દાન નીદાન ખાત, સત પુઠ પીછાનો;
કહે જોટમ કખરાજ, રેયત હરનીસ ચુનગાતી.
ધન ખમનજી સાખ, જમાવી જુગમે ખ્યાતી.

રાગ પદ.

ભલેજી પધારીયા ખેડા જીલ્લા તણા સરકાર,	
મુભ પગલાં કીધાં ડાકોરમાં;	
વાધ્યો આનંદ ઉર અપાર.	ભલેજી. ટેક.
ધન કલેક્ટર ધન કાખરાજ,	
ગણી મહા મોહોટો આભાર;	ભલેજી. ૧
પચી તણ નવાજી રોજે;	
આપો આપ પધાર્યા સાર;	ભલેજી. ૨
પ્લેગ તણી પીડા હરવાને,	
કીધો યોગ્ય મહા વીચાર;	ભલેજી ૩
જેથી ફળીભુત થયા પ્રભુજી,	
ગુણ ગાયજી નરને નાર.	ભલેજી. ૪
રાગ તણી શાન્તી વેળાસર.	
ધધ વાધ્યો તે જયજયકાર;	ભલેજી- ૫
જક્ત નીચંતા દેવ દયાળુ,	
જશ આપ્યો શાણી સરકાર;	ભલેજી. ૬
હે પ્રભુ દીન દીન વધુ મુખ આપો,	
કરજોડી વડુ કીરતાર.	ભલેજી. ૭
દીર્ઘાયુધ્ય દો રણજોડરાયા,	
ચડતી કરશો કુટુંબ પરીવાર;	ભલેજી. ૮
થયા ન આવા કો દીન થાશે,	
દયાનીધી શાણા સીરદાર;	ભલેજી. ૯

કરુણેડી પ્રભુ વંદન કરોએ,
કરો કાંબરાજની ચડતી વહાર;

ભલેજી. ૧૦

ડાકોર મુકામે.

કવી. ભોળાનાથ રાજારામ (કડાક) તરફથી ગવાયલી કવીતાઓ.

પૃષ્ઠ ૩૨ મે છપાયેલો સર્વ જનીક લલીત.

માહારાણીજીનો ઉપકાર ચાલ છપ્યો.

પરજા ઉપર પ્યાર, માહારાણીનો મોહોટો;
નવે ખડતી માંલ્ય, જડે નહી એવો જોટો.
દેવાંક્ષી અવતાર, દયા દીલ માંહે ઝાઝી;
મોહોટું મહીપમાં નામ, માહારાણીજી માજી.
પાપી પ્લેગના પાપથી, પરજા પીડય પામી ધણું;
સાલ્થિક થઈ સેજે અતી, દુઃખ જાણી પરજા તણું.

ડાકોરના પ્લેગ વિશે હેવાત્ર (ચાલ લાવણી.)

ડાકોર તણા ડાકોર, શ્રી રણછોડ રાજરેજી રણછોડ રાજ;
તારું નવે તે ખડે નામ મહીતળ માજા. ટેક.
કીધો ડાકોરમાં મુકામ, કર્યાં સેવક જનનાં કામ,
તન થાય ટાડુરેજી, તન થાય ટાડુ;
સૌ સેવક નરને નાર, જમે નીત્ય લાડુ. ડાકોર. ૧
વરસો પર વરસો ચાલ્યાં, કોઈ લોભી જને ઘર ધાલ્યાં;
લોભ બહુ કીધોરેજી, લોભ બહુ કીધો,
આચાર છોડયાથી સરવેને દંડ દીધો. ડાકોર. ૨
હરદેરામ હરીના જન, શ્રીરણછોડજી પરસન,

હુકમથી કીધું હુકમથી કીધું.
 ઘાઘ ઘાવરાવી સૌ રંગાવી દીધું. ડાકોર. ૩
 સૌ સ્વચ્છ થયો દરબાર, થયો પ્લેગ તણા પોકાર,
 મુખ સૌ ટળીયું મુખ સૌ ટળીયું;
 વેર વણ્ણતીમાંથી શુકલ સાથે વળીયું. ડાકોર ૪
 સાચી માતાએ મુકામ, કર્યા શુકલજનાં કામ.
 જાણુ થઈ ઝાઝીરેજી જાણુ થઈ જાઝી;
 જાણુ ડાકોર જન આ વીખની વેલી બાઝી. ડાકોર ૫
 ગબરાઈું સરવે ગામ, લેતા રણછોડજીનું નામ,
 દુઃખ દીન કાપોરેજી દુઃખ દીન કાપો;
 રાય રાજ શ્રી રણછોડ મુખડાં આપો. ડાકોર ૬
 છીએ અમે તમારા રાંક, સૌ માફી કરશે વાંક,
 અરજ ઉર ધારેરે અરજ ઉર ધારે;
 સૌ પુર જનનો શો વાંક વાત વીચારો. ડાકોર ૭
 મુણી અરજ બહારે વળીયા, દાકટરના દીલમાં ભળીયા,
 દરસન દીધુરેજી દરસન દીધું,
 મુખનાંતરમાં કીસનસીંગને સૌ કીધું. ડાકોર. ૮
 ત્યાં હુકમ હજુરી લીધો, પોતે બહુ બંદાખસ કીધો;
 મુખડાં કરતારે મુખડાં કરતા,
 દીન રૂજની દાકતર રટણ કરી દુઃખ હરતા. ડાકોર. ૯
 પુરજનનો વધીયો પ્યાર, દેખી દાકતરનો ઉપકાર;
 કીસનસીંગ સારારે કીસનસીંગ સારા,
 વઢે પુરજન ઝાઝા જસ વાધોજી તમારા; ડાકોર. ૧૦
 જાણી કાખરાજીએ વાત, થયો ડાકોરમાં ઉતપાત;
 વાહારે વળીયારે, વાહારે વળીયા.
 કુળવાન કાખરાજી કલેકટર, આવી મળીયા; ડાકોર. ૧૧
 સ્વારી કપડવંજથી આવી, દયાળુ દયા દીક્ષ લાવી,
 બહારે ધશીયારે, બહારે ધશીયા;
 શીખ મુણતાં પુરજન, પુર બાહરે સૌ વશીયા. ડાકોર. ૧૨
 રાય રણછોડને વીસવાસ, ભંડારી રાખ્યા પાસ;
 દાસ સદય જાણીરેજી, દાસ સદય જાણી.

રાય રણછોડે મન કુરણા ઝાઝી આંણી; ડાકોર. ૧૩
 મીશીસ કાખરાણ ઉપકારી, દયાળુ દયા દીલ ભારી;
 દુઃખડાં કાપેરેણ, દુઃખડાં કાપે.
 ઘણા ગરીબ જનોને નીત્ય નીત્ય રૂપોયા આપે; ડાકોર. ૧૪
 ડાકોરનાં નરને નારી, વદે આશીશ વચન વિચ્યારી,
 સુખ સ્વાદ આખ્યોરેણ સુખ સ્વાદ આખ્યો;
 જાંહંગીર કાખરાણ સદાએ સુખમાં રાખો. ડાકોર. ૧૫
 તારીખ છીજીન સુખકારી, આવી ખમનજની સ્વારી,
 પ્રજાને પ્યારોરે પ્રજાને પ્યારી
 ખંધ રસ્તા ખારી ડાકોરની ઉધારી. ડાકોર. ૧૬
 ત્યાં છુટી પુનમની છાડી, નીત્ય દર્સણ જય સૌ દોડી;
 મોરલી વાલારેણ મોરલી વાલા;
 રાખો સદા સલામત ખાનખાહાદુર મતખાલા. ડાકોર. ૧૭
 વાત ચારે દીશાએ ચાલી, મેળાનો છુટી ચાલી,
 સુખ દીન આખ્યોરેણ સુખદીન આખ્યા;
 ખાનખાહાદુર સાહેબો દુઃખના દીવસ કાખ્યા. ડાકોર. ૧૮
 હવે ભ્રમ ભોજન નીત્ય થાશે, સૌ જન લાડુ નીત્ય ખાશે;
 દુઃખડાં જશેરેણ દુઃખડાં જશે;
 માહારાણીનો ઉપકાર ઘેરઘેર ગાશે. ડાકોર. ૧૯
 પોલીસ ખંદોખસ સારો, જન સુધરાઈના ઉપકારો;
 વડીવાર થાએરે વડીવાર થાએ;
 જેનો જેવો ઉપકાર તેવા ગુણ ગાએ. ડાકોર. ૨૦
 રીસીવર હરદેરામ ભાઈ, છગનપારખ સદા સુખદાઈ,
 જસ બહુ લીધોરેણ જસ બહુ લીધો;
 આજે દીપ્તો દીવાળી દીન આનંદ કીધો. ડાકોર. ૨૧
 વાજંતર વીધ વીધ વાજે, ખાનખાહાદુર તખતપર છાજે,
 અદલ ધંટ ગાજેરે અદલ ધંટ ગાજે;
 તપો રાણીજીનું રાજ્ય સદા સુખ કાજે. ડાકોર. ૨૨
 નામની નામદારી કાજે, રચી રચના સૌ શુભ આજે,
 જસ બહુ કીધોરેણ જસ બહુ કીધો;
 મીસ્તર રેવાશંકરે ફોટો લીધો. ડાકોર. ૨૩

સમરસેટ કેપટન સારા, પુરા પ્રજા તણે મન પ્યારા,
 મુખડાં આપ્યારેજી મુખડાં આપ્યાં;
 રશી મુકી મઠમે પ્લેગ તણાં દુખ કાપ્યાં. ડાકોર. ૨૪
 સોયોલ સરજન મુખકારી, શેઠ મંચેરજી ઉપકારી,
 દયા દીલ ધારીરે દયા દીલ ધારી,
 જેથો જસ ઝાળે સૌ બોલે નરને નારી. ડાકોર. ૨૫
 મામલતદાર હરીલાલભાઈ, સદય રહીયતને મુખદાઈ,
 ડાકોર આવ્યારેજી ડાકોર આવ્યા;
 આનંદો આનંદ કેરા દીવસ લાવ્યા. ડાકોર. ૨૬
 રાય રણછોડની થઈ મહેર, ચ્યારે પાસે લીલાદહેર,
 યગન બેટ કીધારે યગન બેટ કીધા;
 પુર્ણાદુતીમાં પ્લેગને લેામી દીધા. ડાકોર. ૨૭
 ભોળાનાથ તણી ભુખ ભાજી, રોત જેઠ યયા મન રાજી,
 મુખથી ભાખેરજી મુખથી ભાખે;
 સૌ સભાસદો જન મુખમાં આંખા રાખે. ડાકોર. ૨૮
 ડાકોર તણા ડાકોર શ્રી રણછોડ રાજરે, શ્રી રણછોડ રાજ;
 તારૂ નવેતે ખડે નામ, મહોતળ માહાઝા. ડાકોર. ૨૯

સાખી.

મુખ પામ્યા સૌ સર્વદા, મનના પોહોચ્યા કોડરે;
 ડંકનાથ ડાકોરમાં, જય જય શ્રી રણછોડરે.

દોહરો.

ચડતામાં ચડતી કરે, જન ઝાઝેરા બેય;
પડતાની ચડતી કરે, જડે જવદલા ડાય.

